

Başvuru Numarası : 2024/258
Toplantı Tarihi/Sayısı : 06.11.2024/47
Karar Numarası : 2024/1173
Başvuran : G.Y.
Başvuran Vekili : -
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : -
Muhatap Adres : -

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, ceza infaz kurumunda kalmakta olan hukuk fakültesi öğrencisi başvuranın sınavlara katılımının engellenmesi nedeniyle eğitim hakkının ve ayrımcılık yasağının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

II. İDDİA VE TALEP

2. Başvuran, Kavak S Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda tutulmakta olduğunu, 2021 yılında Modern Eğitim Fen (MEF) Üniversitesi Hukuk Fakültesini kazandığını, mevzuatta kapalı ceza infaz kurumunda tutulanların örgün eğitim hakkını kısıtlayıcı hüküm bulunmamasına ve Üniversite Rektörlüğünün sınavlara katılım şartı olarak devam zorunluluğu uygulamamasına rağmen Yükseköğretim Kurulu Başkanlığının (YÖK) 17/11/2023 tarihli ve 75250 sayılı, “*Tutuklu ve Hükümlülerin Öğrenimleri*” konulu yazısı gereğince başvuranın vize, final ve bütünleme sınavlarına girme hakkının bulunmadığının beyan edildiğini, YÖK ve Üniversite yönetimine sınavlara katılabilme talebine yönelik dilekçe sunmasına rağmen olumlu sonuç alamadığını, sınavlara katılmasının engellenmesinin ayrımcılık yasağı ile eğitim hakkının ihlaline yol açtığını iddia etmekte ve gereğinin yapılmasını talep etmektedir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

3. 20/4/2016 tarihli ve 29690 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu’nun “*Amaç ve kapsam*” başlıklı 1’inci maddesi şöyledir:

“(1) Bu Kanunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmek ve bu konuda ulusal önleme mekanizması görevini yerine getirmek üzere Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun kurulması, teşkilat, görev ve yetkilerine ilişkin esasların düzenlenmesidir.”

4. 6701 sayılı Kanun’un “*Kurumun görevleri*” başlıklı 9’uncu maddesinin birinci fıkrasının ilgili bentleri şöyledir:

“(1) Kurumun görevleri şunlardır: ... f) İnsan hakları ihlallerini resen incelemek araştırmak karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek. g) Ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek. ... i) Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek. ...”

5. 6701 sayılı Kanun’un “Başvurular” başlıklı 17’nci maddesinin ilgili kısımları şöyledir:

“(1) Ayrımcılık yasağı ihlalinden zarar gördüğü iddiasında bulunan her gerçek ve tüzel kişi Kuruma başvurabilir.

(...)

(8) 9’uncu maddenin birinci fıkrasının (i) bendi kapsamında yapılan başvurular hakkında da bu madde hükümleri uygulanır.

(9) İşleme konulamayacak başvurular ve gerekçeli kabul edilmezlik kararları ile başvuruya ilişkin diğer usul ve esaslar yönetmelikle düzenlenir.”

6. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik’in “Ön incelemenin yapılması” başlıklı 48’inci maddesinin birinci fıkrasının ilgili kısımları şöyledir:

“(1) Kuruma yapılan başvurular, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulur ve sonucunda; a) Kurumun görev alanına girip girmediği, ... yönlerinden incelenir.”

7. Mezkûr Yönetmelik’in “Gerekçeli kabul edilmezlik kararı” başlıklı 67’nci maddesi şöyledir:

“(1) Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalinden kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurulara ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.

(2) Ön inceleme aşamasında incelenebilir bulunan ya da incelenebilirliği esasla birlikte incelenmesi ve araştırılması kararlaştırılan başvuruların 48 inci maddede belirtilen gerekli koşulları taşımadığının anlaşılması halinde de bu başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.”

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

8. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı, insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

9. 6701 sayılı Kanun’un 9’uncu maddesinde; insan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, Kurumun görevleri arasında sayılmıştır.

10. Başvuru, kapalı ceza infaz kurumunda bulunan başvuranın lisans eğitimi kapsamında vize sınavlarına girme talebinin MEF Üniversitesi Rektörlüğü tarafından reddedildiği, bu sebeple ayrımcılık yasağının ihlal edildiği iddiası ile mağduriyetin giderilmesi talebine ilişkindir.

11. 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun’un “Öğretimden yararlanma”

başlıklı 76'ncı maddesine göre "(1) Açık ceza infaz kurumları ile çocuk eğitim evlerinde bulunan hükümlülerin örgün ve yaygın, kapalı ceza infaz kurumunda bulunan hükümlülerin yaygın öğretimden yararlanmaları sağlanır. (2) Bu maddenin uygulanmasına ve sınavlara ilişkin usul ve esaslar yönetmelikle belirlenir."

12. 29/3/2020 tarihli ve 31083 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik'in "Tanımlar" başlıklı 3'üncü maddesine göre; "(1) Bu Yönetmelikte yer alan; ... (b) Bakanlık, Adalet Bakanlığını; ... (ç) Genel Müdürlük, Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünü, ... ifade eder." Anılan Yönetmelik'in "Öğretimden yararlanma" başlıklı 89'uncu maddesinin birinci fıkrasında ise; "(1) Açık kurumlar ile çocuk eğitimevlerinde bulunan hükümlülerin örgün ve yaygın, kapalı kurumlarda bulunan hükümlülerin yaygın öğretimden yararlanmaları sağlanır. (...)" hükmü yer almaktadır.

13. Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü tarafından yayımlanan 46/1 sayılı Genç ve Yetişkin Hükümlü ve Tutukluların Eğitim ve İyileştirilme İşlemleri ve Diğer Hükümler konulu Genelge'nin "Eğitim-Öğretim Çalışmaları" başlıklı dördüncü bölümünün "F- Yüksek Öğretim Çalışmaları" kısmında "(1) Herhangi bir yüksek öğretim kurumuna devam ederken tutuklanan veya hüküm giyen öğrencilerin ya da ceza infaz kurumundayken üniversite sınavını kazanan hükümlü ve tutukluların kapalı ceza infaz kurumlarından, okullarının kabul etmesi durumunda, dış güvenlik görevlisi muhafazasında, açık ceza infaz kurumlarından iç güvenlik görevlisi nezaretinde ara, yıl sonu, bütünleme ve mazeret sınavlarına katılmaları sağlanacaktır. Talebi olması hâlinde okullarının kabul etmesi koşuluyla kayıt dondurma işlemi yapılması için girişimlerde de bulunulacaktır. (...)" hükmü yer almaktadır.

14. Başvuru ekinde yer alan YÖK Başkanlığının "Tutuklu ve Hükümlülerin Öğrenimleri" konulu tüm üniversitelere gereği için gönderilen 17/11/2023 tarihli ve 75250 sayılı yazısında, örgün öğretimde derslere devam zorunluluğunun bulunduğu, derslere devam etmeyen öğrencilerin derslerin vize ve finallerine girme hakkının bulunmadığı, yükseköğretim kurumlarının örgün öğretim programlarında öğrenim görmeye hak kazanan ancak kapalı ceza infaz kurumlarında tutuklu veya hükümlü öğrencilerin derslere devam edemeyecek olmaları nedeniyle ara, yıl sonu, bütünleme ve mazeret sınavlarına girme haklarının bulunmadığı belirtilmiştir.

15. Başvuru, 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde Kurumun başvuru incelemesi yapacağı alanlar olarak belirtilen ayrımcılık yasağı ve ulusal önleme mekanizması kapsamında değerlendirilememektedir.

16. Başvuranın iddia ve talepleri yukarıda yer alan mevzuat hükümleri ile birlikte değerlendirildiğinde; Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 48'inci maddesine göre Kurumun görev alanına girmeyen başvurunun inceleme şartlarını taşımadığı ve bu nedenle kabul edilmez olduğu kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

A. Başvurunun KABUL EDİLMEZ OLDUĞUNA,

B. Kararın başvurana tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

6/11/2024 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Av. Alişan TİRYAKİ
Daire Başkanı

e-imzalıdır

Dilek ERTÜRK
Üye

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
Üye

e-imzalıdır

Yunus Emre KARAOSMANOĞLU
Üye

e-imzalıdır

Av. Zennure BER
Üye